

Förbundet Finlands Svenska Synskadade (FSS)

Diarienummer för begäran om utlåtande: VN/25768/2024

Utlåtande över utkastet till regeringens proposition om ändring av lagen om transportservice och vissa lagar som har samband med den (taxitrafik)

Förbundet Finlands Svenska Synskadade (FSS) önskar härmed lämna utlåtande över ovan nämnda ändringsförslag. FSS verkar för att främja självständighet, delaktighet och jämlikhet för svenskspråkiga personer med synnedsättning i Finland. Vi önskar framföra våra synpunkter med särskilt fokus på tillgänglighet och konsekvenser av de föreslagna ändringarna för personer med synnedsättning.

Målet med propositionen är att stärka konsumenternas förtroende för taxitjänsterna, främja tillgången till taxi, beakta olika kundgrupper i hela landet, effektivisera övervakningen av taxitrafiken och att bekämpa grå ekonomi. Förslaget innehåller bland annat krav på att fordonet ska vara i tillståndshavarens uteslutande besittning och fogat till tillståndshavarens trafiktillstånd, obligatorisk användning av taxameter som uppfyller vissa standarder, särskild registreringsskylt för taxibilar, taxiskylt samt rätten att få tillgång till vissa offentliga uppgifter om dem som bedriver taxitrafik. Därtill föreslås bestämmelser om prov för taxiförare och skärpta krav på information om prisuppgifter.

FSS ser positivt på dessa målsättningar och ambitionen att stärka konsumenternas ställning. Samtidigt vill vi lyfta fram ett antal risker och behov som propositionen inte i tillräcklig grad beaktar ur ett tillgänglighetsperspektiv.

Det är av yttersta vikt att den föreslagna regleringen inte leder till försämrad tillgång till taxitjänster för personer med funktionsnedsättning. Många personer med synnedsättning är beroende av taxi för att kunna röra sig självständigt, särskilt i områden med bristfällig kollektivtrafik. Om de ökade kraven och kostnaderna leder till att antalet tillståndshavare minskar, finns en uppenbar risk för att tillgången till taxitjänster försämras – särskilt i glesbygden, där utbudet redan idag är begränsat. Det finns även en risk att skärpta krav leder till att kostnaderna ökar för dem som bedriver taxitrafik. Indirekt kan lagändringen således leda till att kostnaderna överförs till kunderna. En sådan utveckling kan inte accepteras. Därmed bör prisutvecklingen och övriga konsekvenser som följer av förslaget följas upp noggrant. Det är avgörande att säkerställa en likvärdig tillgång till transport för personer med funktionsnedsättning.

Ett särskilt bekymmer gäller de digitala gränssnitt som används för bokning av taxi. Propositionen nämner inte uttryckligen några krav på tillgänglighet i dessa bokningssystem. FSS påminner om att den nya lagen om tillgänglighetskrav för vissa produkter 102/2023 – och de förordningar som genomför EU:s tillgänglighetsdirektiv 2019/882 från 28 juni – ska även taxiföretags webbplatser och appar som erbjuder tjänster till konsumenterna online. Detta framgår tydligt exempelvis på webbsidan

<https://www.saavutettavuusvaatimukset.fi/> under rubriken ”Ändringar i lagen om digitala tjänster”:

- ”Taxitrafik ingår inte i lagens tillämpningsområde, men tillgänglighetskraven kommer också att gälla taxitrafiken i och med den allmänna regleringen som rör webbutiker.”

” Mikroföretagen uppmuntras dock erbjuda sina tjänster i enlighet med tillgänglighetskraven, trots att kraven inte gäller dem.”

Det nuvarande lagförslaget borde i enlighet med ovan även ge en stark rekommendation till mikroföretagen att uppdatera sina digitala plattformar och appar så att de så långt det är möjligt uppfyller tillgänglighetsdirektivets krav. Därtill är det skäl att poängtera att även om mikroföretagen inte är bundna av kraven i den nya lagen måste de ändå se till att bland annat villkoren om icke-diskriminering och skäliga anpassningar som framgår i diskrimineringslagen samt funktionshinderkonventionen uppfylls.

Hur som helst är det ett faktum att digitala tjänster som inte uppfyller den tekniska standarden EN 301 549 som EU:s tillgänglighetsdirektiv 2019/882 bygger på och som det hänvisas till i lag om tillhandahållande av digitala tjänster 306/2019 inte nödvändigtvis är kompatibla med skärmläsare, förstoring eller andra tekniska hjälpmedel för synskadade. Detta kan leda till att exempelvis personer med synnedsättning utesluts från självständig användning av tjänsterna. På basis av en snabb kontroll av flera större finska taxiföretags webbplatser och webbutiker framgår det att de för närvarande inte uppfyller alla tillgänglighetskrav.

Vidare är det avgörande att den nya särskilda registreringsskylten för taxifordon utformas så att den är tydlig även för personer med synnedsättning. Vi rekommenderar att kraven på färgkontrast, form och dylikt fastställs i Transport- och kommunikationsverkets tekniska föreskrifter. Det är även centralt att prisuppgifterna ska presenteras på ett tydligt sätt och på ett språk som konsumenterna förstår. Taxiföraren bör även kunna erbjuda prisuppgifterna i tydlig och klar form skriftligt vid behov. Den skriftliga informationen ska vara sådan att konsumenten lätt kan ta till sig den. Bland annat ska dokumentet ha stor och lättläslig font och tydliga kontraster mellan ljust och mörkt.

FSS vill särskilt lyfta fram vikten av taxiförarens kompetens att bemöta personer med funktionsnedsättning, inklusive personer med synnedsättning. Förståelse för till exempel användning av ledarhund, behov av ledsagning till dörren eller praktiskt stöd vid av- och påstigning är avgörande för att resan ska kunna ske tryggt och värdigt. Det bör även uppmärksammas att elbilar ofta har trängre baksäten, vilket kan försvåra in- och utstigning, särskilt för personer med funktionsnedsättning.

Det föreslagna provet för taxiförare bör därför innehålla moment som säkerställer kompetensen att möta olika särskilda behov som personer med funktionsnedsättning kan ha. Det är såväl positivt att prov för taxiförare återinförs som att det i lag ingår vad den tillhörande utbildningen för taxiförare ska innehålla. Vi föreslår ändå att det i den föreslagna 25 a § (Utbildning och prov för taxiförare), som specificerar innehållet i utbildningen för taxiförare, inkluderas ett särskilt omnämnande att särskilt fokus i utbildningen bör läggas på bemötande av kunder med olika former av funktionsnedsättning, exempelvis i moment 2. **Alternativt kan omnämnandet inkluderas i punkt 2 i moment 1 enligt följande** (tillägg markerade med fet stil):

”Utbildningen för taxiförare ska innehålla undervisning om

1. assistans till passagerare och tryggnad av deras säkerhet,
2. olika passagerargrupperns särskilda behov, **med särskilt fokus på bemötandet av kunder med olika former av funktionsnedsättning,**
3. kundservicesituationer inom taxitjänster,
4. förarens rättigheter och skyldigheter,
5. faktorer som påverkar säkerheten inom transporter och i trafiken.”

Behov av hjälp och stöd hos personer med funktionsnedsättning har varierat och därmed bör man under utbildningen behandla både på ett praktiskt och teoretiskt plan de specifika behoven bland personer med olika funktionsnedsättningar, exempelvis syn- eller hörselnedsättning, fysisk eller intellektuell funktionsnedsättning.

Idealet är att taxiförarna skulle få möta erfarenhetstalare med olika funktionsnedsättningar under utbildningen. Utbildningen bör även beakta FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning och principen om skäliga anpassningar.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår FSS att:

- de digitala gränssnitt i appar på webbsidor som används för beställning av taxi ska uppfylla gällande tillgänglighetskrav i lagstiftning,
- den nya taxiskylten utformas med beaktande av synnedsättning, inklusive bland annat tydlig färg, form och storlek,
- information om pris och tillstånd ges i format som är tillgängliga även för personer med synnedsättning,
- samt att prov för taxiförare och den tillhörande utbildningen för taxiförare inkluderar tydligt omnämnande om bemötande av personer med synnedsättning eller annan funktionsnedsättning. För personer med funktionsnedsättning kan svårigheter att röra sig i trafiken innebära ett ökat behov av tillgång till taxitjänster på regelbunden basis. Det krävs exempelvis en djup förståelse av de särskilda behoven som personer med synnedsättning som rör sig med en ledarhund har. I sådana situationer behövs även vetskap om hur behovet av individuella anpassningar ska beaktas.

Avslutningsvis vill FSS betona att en tillgänglig transporttjänst är en förutsättning för att personer med funktionsnedsättning ska kunna delta i samhället på lika villkor.

Som ett led i kvalitetssäkringen rekommenderar FSS att det införs språkrav för taxiförare: minst B1-nivå i finska eller svenska. I tvåspråkiga områden bör dock förarna ha B1-nivå i både finska och svenska.

Denna proposition bör därför utvecklas i en riktning som säkerställer att alla medborgare – oavsett funktionsförmåga – kan ta del av de tjänster som trygg och tillförlitlig taxitrafik innebär.

Helsingfors, 6.6.2025

Förbundet Finlands Svenska Synskadade (FSS)